

nævnte betingelser forelægge Domstolen et spørgsmål vedrørende gyldigheden af den pågældende EF-retsakt. Dette søgsmål kan imidlertid kun sikre en effektiv beskyttelse af de privates rettigheder, såfremt det fører til erstatning af det påståede tab.

Et erstatningssøgsmål mod Fællesskabets institutioner kan derfor ikke afvises fra realitetsbehandling med den begrundelse, at sagsøgeren ikke har udnyttet retsmidlerne i henhold til national ret, når det fremgår, at disse retsmidler ikke kunne sikre sagsøgeren en effektiv beskyttelse af interesser.

2. Ganske vist pålægger artikel 3 i forordning nr. 974/71 Kommissionen at ændre de monetære udligningsbeløb, når den valutaforskel, der danner grundlag for beregningen af de monetære udligningsbeløb, afviger mindst 1 point fra den procentsats, der gjaldt ved den foregående fastsættelse af beløbene, men denne bestemmelse overlader Kommissionen et vist skøn med hensyn til valget af tidspunktet for gennemførelsen. Ændringen af de monetære udligningsbeløb behøver ikke ske med øjeblikkelig virkning, idet Kommissionen har en rimelig frist til at træffe en beslutning på grundlag af de pålideligst mulige oplysninger.
3. Formålet med indførelsen af de monetære udligningsbeløb er at opretholde de ensartede priser, som er grundlaget for de nuværende markedsordninger, og derved at undgå en opløsning af ordningen med interventionspriserne og at opretholde den normale samhandel med landbrugsprodukter såvel mellem medlemsstaterne indbyrdes som med tredjelande. Monetære udligningsbeløb kan derfor kun bringes i anvendelse, såfremt de pågældende valutaforanstaltninger medfører forstyrrelser i samhandelen med landbrugsprodukter.
4. En erhvervsdrivende kan ikke nære berettiget forventning om en ændring af de monetære udligningsbeløb, så længe Rådets forhandlinger med henblik på gennem en tilpasning af de repræsentative kurser at undgå en forhøjelse af de monetære udligningsbeløb — som de erhvervsdrivende må være bekendt med — endnu ikke er bragt til afslutning.
5. Forbudet mod forskelsbehandling i traktatens artikel 40, stk. 3, 2. afsnit, er blot et konkret udtryk for det generelle lighedsprincip, som er et af fællesskabsrettens grundlæggende principper. Efter dette princip må ensartede forhold ikke behandles forskelligt, medmindre en forskellig behandling er objektivt begrundet.

I sag 281/82

ANPARTSSELSKABET UNIFREX, 580 rue de Vignes-Dardelain, 21160 Marsannay-la-Côte, ved advokat ved Cour d'appel de Dijon G. Benar og advokat ved Conseil d'Etat de Cour de Cassation P. F. Ryziger, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Arendt, 34 B IV, rue Philippe-II,

sagsøger

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved François Lamoureux, Kommissionens juridiske tjeneste, og med valgt adresse i Luxembourg hos Oreste Montalto, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

og

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent Bernhard Schloh og Arthur Brautigam, Kommissionens juridiske tjeneste, og med valgt adresse i Luxembourg hos direktør ved Den europæiske Investeringsbank H. J. Pabbuwe, 100, boulevard Konrad-Adenauer,

sagsøgte,

hvor der i medfør af traktens artikler 178 og 215, stk. 2, er nedlagt påstand om erstatning,

har

DOMSTOLEN (femte afdeling)

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformanden Y. Galmot, dommerne O. Due, U. Everling og C. Kakouris,

generaladvokat: G. F. Mancini

justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

landbrugs- og kornprodukter bl.a. til Italien. I de kontrakter selskabet har indgået med italienske importører, er de monetære udligningsbeløb, som ydes ved import til Italien, og som udbetales af det franske kompetente organ ONIC, inkluderet i salgsprisen på de leverede produkter — der er udtrykt i italienske lire — og tilfalder dermed sagsøgeren.

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

1. Sagsøgeren i denne sag er et fransk anpartsselskab, Unifrex, som eksporterer

2. Artikel 2, stk. 1 i Rådets forordning nr. 974/71 af 12. maj 1971 om visse konjunkturpolitiske foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den midlertidige udvidelse af grænserne for kursudsving i visse medlemsstaters valutaer (EFT 1971 I, s. 231), som ændret ved Rådets forordning nr. 1112/73 af 30. april 1973 (EFT 114, s. 4), bestemmer følgende:

»For de varer, for hvilke der er forudset interventionsforanstaltninger, er udligningsbeløbet lig med de beløb, der fremkommer ved på priserne at anvende følgende:

a) for de medlemsstaters vedkommende, som for deres valuta indbyrdes oprettholder en øjeblikkelig grænse for kursudsving på 2,25, den procentsats der udgør forskellen mellem

— den omregningskurs, der anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, og

— den omregningskurs, der er en følge af centralkursen;

b) hvad angår de medlemsstater, som ikke er omhandlet under a) gennemsnittet af de procentsatser, der udgør forskellen mellem:

— forholdet mellem den omregningskurs, som anvendes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik på den pågældende medlemsstats valuta, og den officielle parikurs, eller i tilfælde af, at denne ikke overholdes, centralkursen, for hver af under a) omtalte medlemsstaters valutaer og

— a vista-kursen for den pågældende medlemsstats valuta i forhold til hver af de under a) omtalte med-

lemsstaters valutaer, således som denne konstateres i løbet af en periode, som skal fastsættes«.

Samme forordnings artikel 3 lyder således:

»Såfremt den i artikel 2, stk. 1, nævnte forskel afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat ved den foregående fastsættelse, ændres udligningsbeløbene af Kommissionen svarende til ændringen af forskellen«.

Det fremgår af artikel 6, at forordningens gennemførelsesbestemmelser vedtages af Kommissionen i henhold til den såkaldte forvaltningskomitéprocedure, og at gennemførelsesbestemmelserne — jfr. dog bestemmelserne i artikel 3 — især omfatter fastsættelsen af udligningsbeløb.

Oprettelsen af det europæiske valutasytem (EMS), lod i det store hele den monetære udligningsordning uændret. Ved Rådets forordning nr. 652/79 af 29. marts 1979 om det europæiske valutasytems konsekvenser for den fælles landbrugspolitik (EFT L 84, s. 1) blev regningsenheden (RE), som blandt andet var grundlaget for beregningen af de monetære udligningsbeløb, erstattet med ECU'en. Ved forordningen blev desuden den ordning med frimargener opretholdt, som under forskellige former var blevet anvendt siden 1974, og som består i at nedsætte den valutaforskel, på grundlag af hvilken et monetært udligningsbeløb beregnes, med en bestemt sats.

Efter denne ordning ligger de monetære udligningsbeløb i princippet fast for de medlemsstater, som indbyrdes iagttager en højeste grænse for kursudsving på 2,25 %, dvs. at de udelukkende ændres, såfremt der indtræffer en ændring i

centralkursen (ved en de- eller revaluering) eller af den repræsentative kurs (den grønne kurs). For de stater, hvis valuta ikke er bundet af kursudsvingsgrænsen på 2,25 %, således som det f.eks. er tilfældet med den italienske lire, er udligningsbeløbene derimod undergivet de ændringer som følger af udviklingen i de daglige kurser på valutamar-kederne.

Ved artikel 2 i Kommissionens forordning nr. 1380/75 af 29. maj 1975 om gennemførelsesbestemmelser vedrørende monetære udligningsbeløb (EFT L 139, s. 37) blev den periode fastlagt, der skal lægges til grund ved bestemmelse af udsvinget for disse sidstnævnte medlemsstaters valutaer i forhold til de valutaer, som er bundet af kursudsvingsgrænsen på 2,25 %. Artikel 2 bestemmer følgende:

»Den periode, der er nævnt i ... artikel 2, stk. 1, litra b), andet led ... i forordning (EØF) nr. 974/71, går fra onsdag i én uge til tirsdag i den følgende uge«.

Den 22. marts 1981 besluttede ministrene og lederne af centralbankerne i medlemsstaterne at foretage en justering af centralkurserne inden for rammerne af det europæiske valutasytem (EMS). Tilpasningen indebar med virkning fra 23. marts 1981 en devaluering af den italienske lire med 6 % over for samtlige de øvrige valutaer i det europæiske valutasytem, mens de bilaterale kurser for de øvrige valutaer forblev uændret.

Ved forordning nr. 801/81 af 27. marts 1981 om de monetære udligningsbeløb og differencebeløbene (EFT L 82, s. 17), som trådte i kraft den 30. marts 1981, »fastlåste Kommissionen de gældende monetære udligningsbeløb for ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981. Forordningens artikel 1 lyder som følger:

»Medmindre andet fremgår af bestemmelser i afgørelser, som Rådet måtte træffe senere, er de monetære udligningsbeløb og differencebeløb, som skal gælde i ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981, lig med dem, der gjaldt den 23. marts 1981«.

I betragtningerne til forordningen anfører Kommissionen, at justeringen af centralkurserne principielt burde medføre en ændring af de monetære udligningsbeløb, men at det i forebyggende øjemed indtil videre var hensigtsmæssigt at »fastfryse« beløbene, indtil Rådet ved en umiddelbart forestående afgørelse havde foretaget en ændring af de repræsentative kurser. Det hedder herom i betragtningerne:

»... som følge af disse bestemmelser og de justeringer af [central]-kurserne, der er gennemført i forbindelse med et europæiske monetært system, bør de monetære udligningsbeløb og differencebeløbene ændres;

indtil Rådets snarlige afgørelse om ændring af de repræsentative kurser med henblik på at undgå forhøjelse eller indførelse af monetære udligningsbeløb er det hensigtsmæssigt midlertidigt at bibeholde de monetære udligningsbeløb og differencebeløb, der var gældende den 23. marts 1981«.

Ved Rådets forordning nr. 850/81 af 1. april 1981 om ændring af forordning nr. 878/77 om de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren (EFT L 90, s. 1), og som trådte i kraft den 6. april 1981, blev der foretaget en ændring af de repræsentative kurser, idet de grønne kurser blev bragt på linje med centralkurserne for valutaerne i Benelux, Frankrig, Danmark og Irland og delvis på linje med centralkursen for den italienske lire. Under anvendelse af disse

nye repræsentative kurser beregnede Kommissionen ved forordning nr. 902/81 af 3. april 1981 (EFT L 94, s. 3), som ligeledes trådte i kraft den 6. april 1981, de monetære udligningsbeløb på grundlag af kurserne i referenceperioden fra den 25.-31. marts 1981. For den italienske lires vedkommende blev de monetære udligningsbeløb fastsat til — 1 efter fradrag af frimargenen.

3. Da sagsøgeren fandt, at det var i strid med retsregler af højere rang til beskyttelse af private at fastsætte de monetære udligningsbeløb i ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981 til de samme beløb, som gjaldt den 23. marts 1981, uden at give passende kompensation herfor, og at dette har påført sagsøgeren et tab, har denne ved stævning, registreret på Domstolens justitskontor den 21. oktober 1981, anlagt nærværende sag og nedlagt påstand om erstatning i medfør af traktatens artikler 178 og 215, stk. 2.

Ved kendelse af 21. september 1983 har Domstolen på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten i medfør af procesreglementets artikel 95 besluttet at henvise sagen til 5. afdeling og at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Parternes påstande

Sagsøgeren har nedlagt følgende påstand.

— sagsøgeren tilkendes en erstatning på 2 957 276,77 FF evt. forhøjet eller nedsat efter Domstolens skøn.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Rådet har nedlagt følgende påstande:

— afvisning i det omfang, sagen er rettet mod Rådet;

— sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

1. *Formaliteten*

a) Selskabet *Unifrex* har gjort gældende, at erstatningssøgsmålet ifølge fast retspraksis er en selvstændig søgsmålsform, som kan anvendes uafhængigt af, om der er andre søgsmål ved nationale retter eller ved EF-Domstolen.

I dommene af 28. april 1971 (Lütticke, sag 4/69, Sml. 1971, s. 25) og af 2. december 1971 (Schöppenstedt, sag 5/71, Sml. 1971, s. 275) har Domstolen bekræftet, at erstatningssøgsmålet har selvstændig karakter i forhold til henholdsvis passivitets- og annullations-søgsmålet.

Erstatningssøgsmålets selvstændighed i forhold til retsmidlerne i henhold til national ret er fastslået i dommen af 24. oktober 1973 (Merkur, sag 43/72, Sml., s. 1055). Det fremgår af denne dom, at realitetsbehandlingen af et erstatningssøgsmål ikke er betinget af, at retsmidlerne i henhold til national ret er udtømt. I det foreliggende tilfælde råder *Unifrex* ikke over nogen nationale retsmidler, der kan give selskabet den

fornødne oprejsning, da den nationale domstol, såfremt der foreligger magtfordrejning, alene er kompetent til at annullere den beslutning, hvorved ONIC udbetalte de monetære udligningsbeløb, men ikke vil kunne træffe afgørelse i administrationens sted og dømme ONIC til at betale de monetære udligningsbeløb efter en anden sats.

Følgelig er det ikke nødvendigt at antage, at der foreligger et gyldigt søgsmål, at det på forhånd fastslås, at der enten er udstedt en ulovlig retsakt af en fællesskabsinstitution, eller at denne har udvist ulovlig passivitet.

b) *Kommissionen* har ikke fremsat nogen udtrykkelig formalitetsindsigelse, men har dog rejst tvivl om, hvorvidt sagen kan fremmes til realitetsbehandling, når de nationale retsmidler ikke er er udnyttet.

Det er fast retspraksis, at de beslutninger, der træffes af interventionsorganerne til gennemførelse af EF-ordningerne, skal indbringes for de nationale retter, som i givet fald vil kunne forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål herom (dom af 5. 12. 1979 i sagerne 116 og 124/77, *Amylum*, Sml., s. 3497; dom af 12. 12. 1979 i sag 12/79, *Wagner*, Sml., s. 3657 og dom af 10. 6. 1982 i sag 217/81, *Interagra*, Sml., s. 2233).

Denne opfattelse støttes navnlig af dommen af 17. december 1981 (i sagerne 197-200, 243, 245 og 247/80, *Ludwigs-hafener Walzmühle*, Sml., s. 3211), hvori Domstolen tog stilling til en formalitetsindsigelse, der blev fremsat under henvisning til den manglende udnyttelse af de nationale retsmidler, men ikke gentog begrundelsen fra *Merkur*-dommen og forkastede indsigelsen, fordi der ikke fandtes et sådant nationalt retsmiddel. Ifølge *Kommissionen* har UNIFREX derimod haft mulighed for at anlægge et annullationssøgsmål ved de franske for-

valtningsdomstole til prøvelse af den afgørelse, hvorved ONIC udbetalte sagsøgeren de omstridte monetære udligningsbeløb.

c) Heller ikke *Rådet* har fremsat en udtrykkelig formalitetsindsigelse i henhold til procesreglementets artikel 91, men dog gjort gældende, at sagen bør afvises. Den henviser til støtte herfor til procesreglementets artikel 38, stk. 1, ifølge hvilken stævningen skal indeholde en tilstrækkelig klar angivelse af »søgsmålets genstand og en kort fremstilling af de søgsmålsgrunde, der påberåbes«. Ifølge dommen af 14. december 1962 i sagerne 46 og 47/59, *Meroni* (Sml. 1954-64, s. 337) påhviler det »sagsøgeren præcist at angive de faktiske forhold, [hvorpå] han vil støtte sit krav, og at formulere sine påstande på utvetydig måde«. I den foreliggende sag burde sagsøgeren navnlig med den fornødne præcision have angivet, hvori den retsstridige handling består, som institutionen påstås at have begået.

Ganske vist har Domstolen i dommen af 15. maj 1975 (i sag 74/74, *CNTA*, Sml., s. 533) givet en mere indskrænkende fortolkning af denne betingelse. Ifølge nævnte dom kan mangler i stævningen ikke medføre sagens afvisning, når de ikke er af en sådan art, at de har forhindret modparten i effektivt at forsvare sine interesser eller forhindret Domstolen i at foretage en retlig prøvelse. Disse betingelser er imidlertid ikke opfyldt i det foreliggende tilfælde, da *Rådet* er ude af stand til klart at fastslå, hvad det egentlig er, sagsøgeren har foreholdt det.

2. Realiteten

Vedrørende Fællesskabets ansvar

a) Selskabet *Unifrex* har gjort gældende, at ifølge fast praksis ved Dom-

stolen, navnlig dommen i sagen Schöpenstedt (jfr. ovenfor), er Fællesskabet erstatningsansvarlig som følge af en generel retsakt, der er udstedt af en af Fællesskabets institutioner, når der foreligger en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af en retsregel af højere rang til beskyttelse af private. I det foreliggende er Fællesskabet erstatningspligtig, dels fordi forordning nr. 801/81 er retsstridig, dels fordi såvel princippet om beskyttelse af den berettigede forventning som forbudet mod forskelsbehandling er tilsidesat.

For det første har Unifrex anført, at forordning nr. 801/81 er retsstridig, da Kommissionen straks burde have justeret de monetære udligningsbeløb til den valutariske situation, der opstod efter, at den italienske lires centralkurs var blevet devalueret den 23. marts 1981. Ved at vente med at træffe foranstaltninger indtil den 27. marts 1981 og ved at fastsætte de samme monetære udligningsbeløb for ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981 som gjaldt den 23. marts 1981, har Kommissionen handlet i strid med bestemmelserne i basisforordningen, forordning nr. 974/71.

Ganske vist fremgår det ikke af Fællesskabets bestemmelser, fra hvilket tidspunkt de monetære udligningsbeløb skal træde i kraft, som Kommissionen indfører eller ændrer i medfør af artikel 3 i forordning nr. 974/71. Sagsøgeren finder imidlertid, at dette bør ske straks, når den valutaforskel, som er omhandlet i bestemmelsen, ikke beror på svingninger i den pågældende valuta, men på, at den er blevet devalueret.

For det andet følger det af dommen i ovennævnte sag CNTA, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning er tilsidesat. Ganske vist afviste Domstolen i denne dom, at de monetære

beløb kan betragtes som en garanti mod risikoen for ændringer i vekselkurserne, men anerkendte dog, at anvendelsen af de monetære udligningsbeløb i praksis fjerner denne risiko, hvorfor den erhvervsdrivende kan nære berettiget forventning om, at der ikke for så vidt angår de bindende retshandeler, han har indgået, vil indtræffe ændringer, der påfører ham uforudselige tab.

Den erhvervsdrivende bærer følgelig normalt kun selv risikoen for udsvingene, inden for den grænse, der er fastsat inden for rammerne af det europæiske valutasystem. Derimod vil der foreligge en krænkelse af princippet om den berettigede forventning, der medfører erstatningspligt, såfremt risikoen overstiger denne grænse, uden at der træffes kompensationsforanstaltninger.

For det tredje vil der foreligge en tilsidesættelse af forbudet mod forskelsbehandling i traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit, såfremt sagsøgeren hverken kan støtte ret på de billighedsbestemmelser, der er udstedt i tilknytning til de monetære udligningsbeløb, eller benytte sig af muligheden for forudfastsættelse af de monetære udligningsbeløb.

Billighedsreglerne blev indført ved Rådets forordning nr. 926/80 af 15. april 1980 om fritagelse for monetære udligningsbeløb i visse tilfælde (EFT L 99, s. 15). Efter denne forordning kan en medlemsstat, hvis valuta ændres — for så vidt angår ind- eller udførsler, som er foretaget i henhold til bindende kontrakter, som er endeligt indgået før den monetære foranstaltning blev truffet — efter anmodning undlade at opkræve monetære udligningsbeløb eller den del heraf, der svarer til forhøjelsen. Forskelsbehandlingen består ifølge sagsøgeren i, at fællesskabsordningen ikke indeholder

tilsvarende billighedsregler for det tilfælde, hvor de monetære udligningsbeløb ophæves eller nedsættes som følge af en devaluering af centralkursen for den valuta, hvori beløbet betales.

De samme betragtninger gælder for forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb, der i strid med princippet om fællesskabspræferencen i medfør af forordning nr. 243/78 af 1. februar 1978 (EFT L 37, s. 5) alene er tilladt i samhandelen med tredjelande og ikke i samhandelen mellem medlemsstaterne.

b) *Kommissionen* har heroverfor for det første indvendt, at forordning nr. 801/80 er gyldig, da fællesskabsbestemmelserne ikke angiver, fra hvilket tidspunkt de af *Kommissionen* i medfør af artikel 3 i forordning nr. 974/71 indførte eller ændrede monetære udligningsbeløb skal træde i kraft. *Kommissionen* har oftest fastsat de monetære udligningsbeløb med virkning fra mandagen i den uge, der følger efter ugen, hvori forskellen er blevet konstateret, uanset årsagen til ændringen. Denne frist skyldes, at *Kommissionen* med forvaltningskomiteens bistand skal kunne indhente så pålidelige oplysninger som muligt.

I tilfælde, hvor der er risiko for, at der vil blive foretaget spekulationer på grund af ændringer i centralkurserne, kan *Kommissionen* dog beslutte at lade de monetære udligningsbeløb træde i kraft uden at afvente den følgende mandag. Det var imidlertid ikke tilfældet ved devalueringen af den italienske lire den 23. marts 1981. Havde *Kommissionen* således ikke fastfrosset de monetære udligningsbeløb, ville disse ikke være blevet forhøjet før den 30. marts 1981.

Det er i øvrigt anerkendt i domspraksis, at *Kommissionen* under nærmere angivne betingelser kan fastfryse de monetære udligningsbeløb, jfr. herved dommene af 13. juni 1978 (i sag 146/77 *Britisk Beef Company, Sml.*, s. 1347) og af 14. december 1978 (i sag 35/78, *Schouten, Sml.*, s. 2543). I sidstnævnte dom stadfæstede Domstolen gyldigheden af en forordning, hvorved *Kommissionen* havde fastfrosset de monetære udligningsbeløb på trods af, at kurserne på det engelske og det irske pund var faldet, og anerkendte, at artikel 3 i forordning nr. 974/71 kan »fortolkes således, at de vekselkurser, der er lagt til grund ved fastsættelsen af den nævnte forskel, skal vurderes på grundlag af økonomisk berettigede kriterier, og at *Kommissionen* derfor frit kunne undlade at tage hensyn til kurser, som den ikke fandt repræsentative« (jfr. dommens præmis 36).

Domstolen har dermed anerkendt en ret vid fortolkning af bestemmelserne vedrørende fastsættelse af monetære udligningsbeløb, når den anfægtede foranstaltning er begrundet i den videst mulige iagttagelse af bestemmelsernes reelle formål og i at undgå monetære udligningsbeløb, som ikke økonomisk set er berettigede.

Ifølge retspraksis bør den anfægtede foranstaltning om fastfrysning af de monetære udligningsbeløb anses for berettiget og nødvendig efter formålet med forordning nr. 974/71. Det fremgår nemlig af betragtningerne til denne forordning, at de monetære udligningsbeløb, der bringes i anvendelse, skal begrænses til de beløb, der er strengt nødvendige for at undgå fællesskabsforanstaltningernes incidens (virkning) på priserne og kun bør anvendes i de tilfælde, hvor incidensen skaber vanske-

ligheder. I det foreliggende tilfælde er det således tvivlsomt, om en midlertidig valutaforskel, som blev korrigeret nogle dage senere, medfører sådanne vanskeligheder, at det begrundes en forhøjelse af de monetære udligningsbeløb kun for nogle dage. En sådan forhøjelse sikrer ikke opretholdelse af samhandelen, men vil tværtimod indebære en risiko for en kunstig stimulering, der kun vil skabe yderligere forstyrrelser.

I den forbindelse oplyser Kommissionen, at de italienske monetære udligningsbeløb ved import blev ændret fra — 1,7 den 23. marts til — 7,2 den 30. marts, dvs. en forhøjelse med 324 %. Den 6. april blev de monetære udligningsbeløb, efter at den italienske grønne kurs delvis var blevet bragt på linje med centralkursen, fastsat til — 1, dvs. en nedgang på 86 %.

Under disse forhold ville den »automatiske« virkning af artikel 3 i forordning nr. 974/71 have været, at der inden for et tidsrum på to uger ville være blevet foretaget to på hinanden følgende justeringer i modsat retning. Dette ville dels have indbåret en risiko for spekulationer og handelsomlægninger, dels en usikkerhed for handelen, som ville have været mere skadelig for de erhvervsdrivende og for de fælles ordningers hensigtsmæssige funktion end at opretholde de monetære udligningsbeløb uændret.

Endvidere anfører Kommissionen, at fastfrysningen af de monetære udligningsbeløb må ses i forbindelse med den politik, Kommissionen fører med henblik på en gradvis afvikling eller i hvert fald en strikte begrænsning af de monetære udligningsbeløb. Der er en snæver sammenhæng mellem denne politik og oprettelsen af det europæiske valutasytem, tilpasningen af de grønne kurser til

centralkurserne samt udvidelsen af frimargenerne for at begrænse valutaforskellene.

For det andet har Kommissionen gjort gældende, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at der foreligger en »tilstrækkelig kvalificeret krænkelse« af princippet om den berettigede forventning og forbudet mod forskelsbehandling eller en »åbenbar og grov« overskridelse af de grænser, der gælder for Fællesskabets udøvelse af sine beføjelser (jfr. dom af 25. 5. 1978 i sagerne 83 og 94/76, 4, 15 og 40/77, Bayerische HNL, Sml., s. 1209 og dom af 5. 12. 1979 i ovennævnte sag Amylum).

Hvad angår princippet om beskyttelsen af den berettigede forventning har Kommissionen anført, at sagsøgeren ikke havde krav på en øjeblikkelig tilpasning af de monetære udligningsbeløb, og at den anfægtede foranstaltning desuden ej heller var uforudselig i betragtning af den konstante praksis, Kommissionen har ført ved en forestående ændring af de repræsentative kurser. Domstolen har i ovennævnte dom i sagen CNTA anerkendt, at ordningen med de monetære udligningsbeløb for de handlende hverken indebærer nogen sikkerhed for, at ordningen også anvendes fremover, eller udgør nogen garanti mod risikoen for kursændringer. Desuden forelå der i denne sag en bydende almen interesse, nemlig de fælles markedsordningers hensigtsmæssige funktion, som var til hinder for at tage hensyn til eventuelle rettigheder eller berettigede forventninger.

Heller ikke forbudet mod forskelsbehandling er tilsidesat. Billighedsreglerne i forordning nr. 926/80 finder kun anvendelse på de erhvervsdrivende, som valutaforskellen påfører en større byrde i

forbindelse med ind- eller udførslen, men gælder ikke, hvor der er tale om tabt fortjeneste, som skyldes, at en forventning om en forhøjelse af de monetære udligningsbeløb ikke er gået i opfyldelse. Desuden kan den ordning med forudfastsættelse af de monetære udligningsbeløb, som gælder i samhandelen med tredjelande (forordning nr. 243/78), ikke anvendes på samhandelen inden for Fællesskabet, da de erhvervsdrivende i så fald ville kunne misbruge ordningen og udnytte muligheden for forudfastsættelse udelukkende under hensyn til valutafaktoren.

c) *Rådet* har gjort gældende, at det på grund af stævningens ufuldstændige karakter ikke kunnet nedlægge påstand vedrørende realiteten. Rådet nøjes derfor med at gøre visse supplerende bemærkninger herom.

I det omfang Rådet foreholdes ikke at have truffet passende kompensationsforanstaltninger, påhviler det Kommissionen at træffe ad hoc-overgangsforanstaltninger til anvendelse af forordning nr. 974/71. Desuden har sagsøgeren ikke angivet, hvorledes Rådet skulle have forpligtet sig over for denne til at træffe en foranstaltning af generel karakter. Endelig påhviler der ikke Rådet nogen retlig forpligtelse eller er nogen grund i øvrigt for Rådet til øjeblikkeligt at vedtage repræsentative kurser inden for landbrugsområdet, når centralkurserne ændres inden for rammerne af det europæiske valutasystem.

Selv om Rådets handle måde skulle være i strid med fællesskabsretten, kan dette ikke i sig selv udløse et erstatningskrav. Tværtimod fremgår det af dommen i ovennævnte sag, Bayerische HNL, at

private, selv i det tilfælde, hvor den generelle retsakt er blevet erklæret for ugyldig, må tåle visse skadelige virkninger, forudsat den pågældende institution ikke åbenbart og groft har overskredet grænserne for sine beføjelser.

Vedrørende tabet

a) Selskabet *Unifrex* har hævdet, at den af fællesskabsinstitutionerne udviste handle måde har påført selskabet et samlet tab på 2 957 276,77 FF. Dette beløb hidrører fra tabet på de kontrakter, som blev indgået før lirens devaluering, og som blev opfyldt inden for de to måneder, der fulgte efter devalueringen (fra den 23.3. til slutningen af maj måned 1981). Beløbet svarer til forskellen (fratrullet valutakursrisikoen) mellem på den ene side de teoretiske udligningsbeløb, som skulle have været udbetalt, såfremt beløbene ikke var blevet frosset fast, inden billighedsbestemmelserne blev bragt i anvendelse, og de monetære udligningsbeløb på den anden side, som rent faktisk blev udbetalt. Valutakursrisikoen beror på, at udligningsbeløbene kun ændres, når den valutaforskel, som er omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 974/71 afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat for den foregående uge.

Erstatningskravet er begrænset til to måneder under hensyn til Kommissionens praksis om ikke at anvende billighedsbestemmelserne for mere end en periode på to måneder.

b) *Kommissionen* har for det første bestridt, at tabet er konkretiseret, og har for det andet gjort gældende, at sagsøgeren ikke har påvist nogen årsagssam-

menhæng mellem det påståede tab og Kommissionens handlemåde og endelig anført, at fastfrysningen af de monetære udligningsbløb under alle omstændigheder kun kunne have nogen virkninger under selve den periode, hvor fastfrysningen fandt sted, dvs. mellem den 30. marts og den 5. april 1981.

IV — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 1. februar 1984.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. marts 1984.

Præmisser

- 1 Ved stævning, indleveret til Domstolens justitskontor den 21. oktober 1982, har anpartsselskabet Unifrex, Marsannay-La-Côte (Frankrig), i henhold til EØF-traktatens artikler 178 og 215, stk. 2, anlagt sag mod Rådet og Kommissionen med påstand om erstatning af det tab, sagsøgeren hævder at have lidt som følge af, at de monetære udligningsbeløb i perioden fra den 23. marts til den 5. april 1981 ikke blev justeret i takt med ændringerne i forholdet mellem valutakurserne, uden at der i den anledning blev truffet passende kompensationsforanstaltninger.
- 2 Sagsøgeren eksporterer landbrugsprodukter, navnlig korn til Italien. I de kontrakter, sagsøgeren indgår med de italienske erhvervsdrivende, fastsættes priserne på kornet i lire, hvorved man tager hensyn til de monetære udligningsbeløb, der ydes ved import til Italien.
- 3 Den 23. marts 1981 blev den italienske lire i forbindelse med en justering af centralkurserne inden for rammerne af det europæiske valutasystem devalueret med 6 % i forhold til de øvrige valutaer, der deltager i systemet. Først med virkning fra 6. april 1981 foretog Rådet ved forordning nr. 850/81 af 1. april 1981 om ændring af forordning nr. 878/77 og de vekselkurser, der skal anvendes inden for landbrugssektoren (EFT L 90, s. 1), en tilpasning af de repræsentative kurser, der skulle benyttes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik.
- 4 Det er ubestridt mellem parterne, at den valutasituation, der bestod mellem den 23. marts og den 6. april 1981, normalt burde have ført til en ændring af

de monetære udligningsbeløb, jfr. artikel 3 i Rådets forordning nr. 974/71 af 12. maj 1971 om visse konjunkturpolitiske foranstaltninger, der skal træffes inden for landbrugssektoren som følge af den midlertidige udvidelse af grænserne for kursudsving i visse medlemsstaters valutaer (EFT 1971 I, s. 231). Ifølge artikel 3 ændres udligningsbeløbene af Kommissionen, såfremt den i forordningens artikel 2, stk. 1, nævnte forskel afviger mindst ét point fra den procentsats, der er fastsat ved den foregående fastsættelse, således at ændringen af udligningsbeløbene svarer til ændringen i nævnte forskel.

- 5 I den omhandlede periode ændrede Kommissionen imidlertid ikke de monetære udligningsbeløb. Ved forordning nr. 801/81 af 27. marts 1981 om de monetære udligningsbeløb og differencebeløbene (EFT L 82, s. 17) fastslog Kommissionen endog udtrykkeligt, at de monetære udligningsbeløb i ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981 var af samme størrelse som dem, der gjaldt den 23. marts 1981. Ifølge forordningens betragtninger var fastfrysningen begrundet i, at det var hensigtsmæssigt midlertidigt at bibeholde beløbene, indtil Rådet havde truffet den afgørelse om ændring af de repræsentative kurser, der var umiddelbart forestående.
- 6 Først med virkning fra 6. april 1981, dvs. datoen for justeringen af de repræsentative kurser, ændrede Kommissionen ved forordning nr. 902/81 af 3. april 1981 (EFT L 94, s. 3) de monetære udligningsbeløb dels under hensyn til ændringerne i centalkurserne og dels under hensyn til de ovennævnte ændringer i de repræsentative kurser. For Italiens vedkommende blev de monetære udligningsbeløb fastsat til — 1.
- 7 Under henvisning til, at denne handlemåde er i strid med fællesskabsretten og har forvoldt selskabet tab, har sagsøgeren anlagt nærværende sag med påstand om tilkendelse af en erstatning på 2 957 276,77 FF.

Formaliteten

- 8 Såvel Kommissionen som Rådet har rejst indsigelse mod, at sagen fremmes til realitetsbehandling.

- 9 Kommissionen har gjort gældende, at sagen bør afvises, fordi sagsøgeren havde kunnet få tilkendt erstatning af det påståede tab ved de nationale domstole. Sagsøgeren ville nemlig have kunnet indgive et annullationssøgsmål ved de franske forvaltningsdomstole til prøvelse af den beslutning, hvorved ONIC bragte de anfægtede monetære udligningsbeløb i anvendelse over for sagsøgeren. Et sådant sagsanlæg ville have kunnet give anledning til en præjudiciel forelæggelse i medfør af traktatens artikel 177 og dermed give Domstolen mulighed for at undersøge gyldigheden af de i sagen omtvistede retsforskrifter.
- 10 Heroverfor har sagsøgeren anført, at erstatningssøgsmålet er et selvstændigt søgsmål, som er uafhængigt af retsmidlerne i henhold til national ret. Desuden findes der ikke i national ret noget retsmiddel, som i det foreliggende tilfælde kan give sagsøgeren oprejsning, da det ikke under et annullationssøgsmål er muligt at få tildelt et større monetært udligningsbeløb.
- 11 Erstatningssøgsmålet i henhold til traktatens artikel 178, jfr. artikel 215, er ifølge fast retspraksis et selvstændigt retsmiddel, som har sin særlige funktion inden for det gældende system af retsmidler, og som er undergivet en række betingelser, der er afpasset efter dettes særlige formål. Erstatningssøgsmålet må imidlertid vurderes på baggrund af det system som helhed, der er indført ved traktaten til beskyttelse af privates rettigheder. En privat, der mener at have lidt skade ved anvendelsen af en generel retsakt, kan såfremt han anser retsaktens for retsstridig og det påhviler de nationale myndigheder at gennemføre den, gøre indsigelse mod retsaktens gyldighed under en sag ved de nationale domstole mod den nationale myndighed, der gennemfører retsaktens. Den nationale ret kan eller skal herefter på de i artikel 177 nævnte betingelser forelægge Domstolen et spørgsmål vedrørende gyldigheden af den pågældende EF-retsakt. Dette spørgsmål kan imidlertid kun sikre en effektiv beskyttelse af de privates rettigheder, såfremt det fører til erstatning af det påståede tab.
- 12 Det er ikke tilfældet i den foreliggende sag. Det fremgår af sagsøgerens forklaringer, som ikke bestrides af Kommissionen, at et annullationssøgsmål ved de nationale forvaltningsdomstole ikke i den foreliggende sag kan sikre en effektiv beskyttelse af sagsøgerens interesser. Selv om de omstridte af Fællesskabet udstedte retsakter skulle blive erklæret ugyldige ved en præjudiciel dom afsagt af Domstolen inden for rammerne af en præjudiciel procedure, og selv om den afgørelse, som er truffet af de nationale myndigheder,

skulle blive annulleret, vil dette ikke føre til, at de nationale myndigheder — medmindre fællesskabslovgiver forudgående griber ind — forpligtes til at yde sagsøgeren højere monetært udligningsbeløb.

- 13 Følgelig må Kommissionens indsigelse forkastes.
- 14 Rådet har anført, at sagen bør afvises, fordi stævningen hverken, som det kræves efter procesreglementets artikel 38, stk. 1, litra c), angiver søgsmålets genstand med den fornødne klarhed, eller — eventuelt blot i summarisk form — de søgsmålsgrunde, der påberåbes til støtte for påstanden om Rådets retsstridige handlemåde.
- 15 Hertil bemærkes, at det klart fremgår såvel af de omstændigheder, som er anført i stævningen, som af de præciserende oplysninger, der er afgivet under retsforhandlingerne, at sagsøgerens klagepunkt er, at Rådet ikke øjeblikkeligt vedtog passende foranstaltninger for at kompensere for de valutaændringer, der indtraf den 23. marts 1981. Følgelig havde Rådet mulighed for at tage stilling til sagens realitet, således som den i øvrigt har gjort i sit indlæg, og Domstolen fornødent grundlag for at udøve sin prøvelsesret.
- 16 Også Rådets indsigelse må derfor forkastes.

Realiteten

- 17 Sagsøgeren har gjort gældende, at Fællesskabet har pådraget sig et erstatningsansvar uden for kontrakt som følge af, at Kommissionen undlod at ændre de monetære udligningsbeløb for perioden mellem den 23. marts og den 5. april 1981 og at Rådet først justerede de repræsentative kurser med virkning fra den 6. april 1981. Ifølge sagsøgeren er institutionernes handlemåde i strid med ovennævnte basisforordning, forordning nr. 974/71, og udgør endvidere en krænkelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning samt en overtrædelse af forbudet mod forskelsbehandling.
- 18 Sagsøgeren har herom for det første anført, at undladelsen af øjeblikkeligt at tilpasse de monetære udligningsbeløb i forhold til den valutasituation, som bestod efter, at centralkurserne var blevet justeret den 23. marts 1981, er i strid med artikel 3 i forordning nr. 974/71, ifølge hvilken de monetære udligningsbeløb skal ændres i takt med ændringen af den valutaafskel, der

danner grundlag for beregningen af de monetære udligningsbeløb, nemlig når denne forskel afviger mindst 1 point fra den procentsats, der gjaldt ved den foregående fastsættelse af beløbene.

- 19 Det bemærkes, at artikel 3 ganske vist pålægger Kommissionen at foretage en ændring af de monetære udligningsbeløb, når de nævnte betingelser er opfyldt, men dog overlader denne et vist skøn med hensyn til valget af tidspunktet for gennemførelse af ændringerne.

- 20 Dette fremgår såvel af forordningens ordlyd som af dens formål. Når forordningens artikel 3 ikke fastsætter nogen frist for ændringen af de monetære udligningsbeløb, må dette betyde, at ændringen ikke behøver at ske med øjeblikkelig virkning, men at Kommissionen har en rimelig frist til at træffe en beslutning på grundlag af de pålideligst mulige oplysninger. Som det fremgår af Kommissionens bemærkninger, har den i praksis normalt fastsat de nye monetære udligningsbeløb med virkning fra mandagen i ugen efter indtrædelsen af de begivenheder, der ændrede valutasituationen. Dette tidspunkt var i den foreliggende sag den 30. marts 1983.

- 21 Hertil kommer i den foreliggende sag, at en afgørelse fra Rådet om tilpasningen af de repræsentative kurser var umiddelbart forestående; Rådet udstedte da også en forordning herom, som trådte i kraft den 6. april 1981, dvs. 2 uger efter ændringen af centalkurserne.

- 22 Som Domstolen første gang fastslog i dommen af 24. oktober 1973 (i sag 5/73, Balkan, Sml., s. 1091), og som det nu fremgår af Domstolens faste praksis, er formålet med indførelsen af de monetære udligningsbeløb at opretholde de ensartede priser, som er grundlaget for de nuværende markedsordninger, og derved at undgå en opløsning af ordningen med interventionspriserne og at opretholde den normale samhandel med landbrugsprodukter såvel mellem medlemsstaterne indbyrdes som med tredjelande. Monetære udligningsbeløb kan derfor kun bringes i anvendelse, såfremt de pågældende valutaforanstaltninger medfører forstyrrelser i samhandelen med landbrugsprodukter.

- 23 Dette formål havde man imidlertid ikke kunnet gennemføre — og Rådets forordning ville dermed ikke have haft den tilsigtede virkning — såfremt Kommissionen havde justeret de monetære udligningsbeløb i den korte periode mellem ændringen af centrankurserne og tilpasningen af de repræsentative kurser. I så fald ville de monetære udligningsbeløb ved import til Italien, som Kommissionen har anført i sit indlæg, nemlig have ændret sig fra — 1,7 — dvs. den sats, der gjaldt den 23. marts — til — 7,2 fra denne dato, og dernæst med virkning fra den 6. april 1981 ændret sig til — 1 som følge af, at de repræsentative kurser for liren delvis blev bragt på linje med lirens centrankurs. En sådan udvikling ville imidlertid ikke have været egnet til at opretholde samhandelen, men tværtimod have indebåret en risiko for at skabe kunstige forstyrrelser ved at anspore til spekulationer og dermed fremkalde forvriddinger i handelen.
- 24 Anbringendet om, at forordning nr. 974/71 er tilsidesat, må derfor forkastes.
- 25 Sagsøgeren har endvidere anført, at der foreligger en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som er et generelt princip i fællesskabsretten. Princippet er tilsidesat derved, at der ikke, som det er fast praksis, blev foretaget en rettidig justering af de monetære udligningsbeløb i forhold til ændringen i lirens pariteter.
- 26 Hertil bemærkes for det første, således som Domstolen tidligere har fastslået i ovennævnte dom af 15. maj 1975, at ordningen med de monetære udligningsbeløb ikke kan betragtes som en garanti for de erhvervsdrivende mod risikoen for ændringer i valutakurserne. Hertil kommer yderligere — hvilket ikke kunne være ukendt for de erhvervsdrivende, som var berørt af ordningen — at der på det pågældende tidspunkt blev ført forhandlinger i Rådet med henblik på at tilpasse de repræsentative kurser for at undgå en forhøjelse af de monetære udligningsbeløb, og at det netop var i forventning om en umiddelbart forestående afgørelse herom fra Rådet, at Kommissionen vedtog forordning nr. 801/81, hvorved de monetære udligningsbeløb blev frosset fast i ugen fra den 30. marts til den 5. april 1981, således som det i øvrigt fremgår af forordningens betragtninger.

- 27 Under disse forhold kunne sagsøgeren ikke nære berettiget forventning om en ændring af de monetære udligningsbeløb, før Rådet havde vedtaget de repræsentative kurser. Også dette anbringende må derfor forkastes.
- 28 Endelig har sagsøgeren anført, at der foreligger en overtrædelse af forbudet mod forskelsbehandling i traktatens artikel 40, stk. 3, 2. afsnit, fordi fællesskabslovgiver ikke har vedtaget billighedsbestemmelser med henblik på tilfælde af den foreliggende art og ikke har åbnet mulighed for at forudfastsætte monetære udligningsbeløb i samhandelen inden for Fællesskabet.
- 29 Sagsøgeren har i den forbindelse henvist til, at når en valutaforanstaltning medfører en forhøjelse af de monetære udligningsbeløb, er medlemsstaterne i medfør af Kommissionens forordning nr. 926/80 af 15. april 1980 om fritagelse for monetære udligningsbeløb i visse tilfælde (EFT L 99, s. 15), berettiget til — for så vidt angår de ind- eller udførsler, der er effektueret i henhold til kontrakter, som er indgået med bindende virkning forud for den monetære foranstaltning — at undlade at opkræve de monetære udligningsbeløb eller den del heraf, der svarer til forhøjelsen. Derimod er der ikke vedtaget tilsvarende billighedsregler for det tilfælde, hvor de monetære udligningsbeløb nedsættes eller ophæves på grund af en devaluering af den valuta, hvori varen betales. Endvidere er der ved Kommissionens forordning nr. 243/78 af 1. februar 1978 om forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb (EFT L 37, s. 5) givet tilladelse til at forudfastsætte monetære udligningsbeløb i samhandelen med tredjelande, men ikke givet tilsvarende adgang hertil i samhandelen mellem medlemsstaterne indbyrdes.
- 30 Som Domstolen flere gange har fastslået, senest i dommen af 15. juli 1982 (i sag 245/81, Edeka, Sml., s. 2745), er forbudet mod forskelsbehandling i traktatens artikel 40, stk. 3, 2. afsnit, blot et konkret udtryk for det generelle lighedsprincip, som er et af fællesskabsrettens grundlæggende principper. Efter dette princip må ensartede forhold ikke behandles forskelligt, medmindre en forskellig behandling er objektivt begrundet.
- 31 Kommissionen har i den forbindelse anført, at de pågældende billighedsregler undtagelsesvis blev indført for at afdæmpe virkningen af den forøgede økonomiske byrde, som de erhvervsdrivende måtte bære i forbindelse med

import og eksport. Denne situation kan ikke sidestilles med det tilfælde, hvor en fortjeneste mistes som følge af, at en forventning om forhøjelse af de monetære udligningsbeløb ikke går i opfyldelse. Desuden kan den gældende ordning med forudfastsættelse af de monetære udligningsbeløb i samhandelen med tredjelande, som ligeledes omfatter forudfastsættelse af restitutioner, ikke udstrækkes til også at gælde i samhandelen inden for Fællesskabet, idet der herved er en risiko for, at de erhvervsdrivende misbruger ordningen og udnytter muligheden for forudfastsættelse udelukkende af hensyn til valutafaktoren.

- 32 Under disse omstændigheder kan det ikke hævdes, at Kommissionen har underkastet de omhandlede tilfælde en vilkårlig forskelsbehandling.
- 33 Også dette anbringende må derfor forkastes.
- 34 Da samtlige sagsøgerens anbringender er forkastet, må sagsøgte som helhed frifindes.

Sagens omkostninger

- 35 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2 idømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom.
- 36 Da sagsøgeren har tabt sagen, tilpligtes denne at afholde sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (femte afdeling)

- 1) Sagsøgte frifindes.

2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Mackenzie Stuart

Galmot

Due

Everling

Kakouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. april 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl

Ekspeditionssekretær

Y. Galmot

Formand for femte afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
G. F. MANCINI
FREMSAT DEN 14. MARTS 1984¹

Høje Domstol.

1. Det påhviler i nærværende sag Domstolen at træffe afgørelse vedrørende et erstatningskrav, som et fransk selskab, der opererer på det internationale marked for korn, har indtalt mod Rådet og Kommissionen. Tvisten vedrører en forordning, udstedt af Kommissionen, hvorved de monetære udligningsbeløb midlertidigt blev frosset fast på det hidtidige niveau, på trods af, at liren i mellemtiden var blevet devalueret. Fastfrysningen medførte ifølge sagsøgeren et økonomisk tab, fordi den nedsættelse af priserne, som skyldtes devalueringen, ikke blev fulgt op af en tilsvarende forhøjelse af de monetære udligningsbeløb. Det retlige problem,

Domstolen skal afgøre i den foreliggende sag, er altså, om og under hvilke betingelser Kommissionen kan fastfryse de monetære udligningsbeløb, når valutakurserne er undergivet ændringer, som normalt indebærer, at beløbene justeres inden for et passende tidsrum.

Anpartsselskabet Unifrex, som har hjemsted i Frankrig, eksporterer landbrugsprodukter og navnlig korn til Italien. I de kontrakter, som sagsøgeren indgår med de italienske erhvervsdrivende, er kornpriserne fastsat i lire. ONIC, det kompetente franske organ, udbetaler de monetære udligningsbeløb direkte til Unifrex. Det sker i henhold til artikel 2, litra a), i forordning nr. 974/71 af 12. maj 1971 som ændret ved forordning

¹ — Oversat fra italiensk.